

AUTARKEIA

alumni Wijsbegeerte

Universiteit Utrecht

Alumniberichten oktober 2009

Thé Pensant met Erno Eskens, 14 november 2009

Hoe komt het dat steeds meer filosofen vinden dat dieren rechten moeten krijgen. En wat bedoelen ze daar eigenlijk mee? Sommige filosofen zien dierenrechten als morele absoluutheden. Ze denken bij het woord 'recht' niet aan een wetstekst, maar aan de grenspaal waarachter een ethische no-go-area ligt. Deze opvatting van dierenrechten, die breed wordt gedragen in de dierenbeweging, staat een inbedding van dierenrechten in ons rechtssysteem in de weg, stelt Erno Eskens in zijn boek *Democratie voor dieren*. In een democratie horen rechten en belangen altijd tegen elkaar te worden afgewogen.

Zijn juridische getinte dierenrechten überhaupt mogelijk? Hoe bepalen we welke dieren rechten moeten hebben? En welke rechten komen in aanmerking? Moeten we ons beperken tot de afweerrechten (bijvoorbeeld het recht om niet gemarteld te worden) of kunnen dieren ook positieve rechten krijgen (bijv. het recht op vergadering en het recht op vertegenwoordiging)? Erno Eskens, filosoof, uitgever en auteur van *Democratie voor dieren*, komt met een nieuwe antwoord op deze vragen. Hij stelt dat het sowieso onjuist is om dieren rechten te 'geven'. Je moet dieren juist rechten ontnemen, waarbij je er vanuit moet gaan dat dieren alle rechten mogen behouden die je hen redelijkerwijs niet kunt afnemen. Wat overblijft, zou meer kunnen zijn dan het magere recht om niet gemarteld te worden.

Locatie	De Bakkerswinkel, Wittevrouwenstraat 2
Aanvang	14.00u
Toegangsprijs	leden: 14 euro, niet-leden euro 20,75 p/p

De aanmelding & betaling moeten binnen zijn uiterlijk op 1 november bij de penningmeester (Lies de Regt, gegevens zie hiernaast);

Deze werkwijze werkt als check-dubbelcheck omdat Autarkeia ook moet betalen aan het Bakkerswinkeltje, als iemand zich wel opgeeft maar niet komt.

Colofon

Universiteit Utrecht alumni
Wijsbegeerte: sinds 1994 actief;
oprichtingsvergadering van de
vereniging: 12 december 1996.

Adressen van de bestuursleden

email: bureau@phil.uu.nl
vz. Bernard Verlaan, email
bjernv@dds.nl. Mirjam van der
Heide, Nico Krijn, John Reijnders,
penningmeester/secretaris; Lies de
Regt.

bestuursadviseur: Erna Kas
De contributie bedraagt € 8,= (acht
euro) per jaar. Het gironummer is
2294471, t.n.v. Autarkeia, p/a Steve
Bikostraat 262, 3573 BG Utrecht.
Facultaire contact persoon: Marte
Zwierstra

Universiteitsdag 28 maart 2009

De lezing van Prof. Dr. Paul Ziche (hoogleraar Geschiedenis van de nieuwere Filosofie) ging over Schelling's Wiskunde en Filosofie en het begrip 'idealistische bewijzen'. Mn. de vraag naar de diepere achtergrond van de geschiktheid van de wiskunde als ideaal voor de wetenschap stond centraal.

Hoewel Schelling (1778-1854) voortbouwt op Kant benadert hij de wiskunde methode op een andere manier dan Kant. Annemende dat alle kennis aangaande de Natuur terug te voeren op het menselijke kenvermogen, meent Schelling dat de wiskundemethode van het construeren van kennis op alle gebieden van de filosofie en de wetenschappen is te benutten. En wel door de wiskundige procedures van het construeren van (meetkundige) figuren uit te breiden tot een universele methode. Tijdens de lezing passeren diverse inzichten van Kant maar ook van Hegel (de filosofie als natuurlijke theorie van onze geest) en worden er relaties aangestipt met het denken van Spinoza (de eenheid van alles in de wereld).

In de ogen van Schelling blijkt een constructie zelf een bewijs te zijn en zoekt hij vervolgens

naar het onderliggende principe van alle bewijzen. Hij meent dat het daarvoor nodig is alle objecten in een ruimte voor te stellen. Hier beginnen de verschillen met Kant: Schelling ziet ruimte niet beperkt als iets van een driedimensionale structuur maar als 'medium' en daarmee belangrijker dan de algemene 'objecten' die erin geconstrueerd worden. Het resultaat is dat Schelling een universele, niet-deductieve bewijsmethode ontwikkelt, tegenover de gebruikelijke van het afleiden van concrete uitspraken op basis van algemenere stellingen. De lezing gaf stof tot analyses en discussies die voort werden gezet tot in de theepauze.

Na de thee liet Drs. Miriam C.N. Sterk (van ±15.20, tot ±16.00) ons kennis maken met de Amsterdamse koopmansdochter Christina Leonora de Neufville (1714-1781). Christina's wijsgerige belangstelling leidde tot vertalingen van (Franstalige) grote filosofische werken (o.a. Wolff, Voltaire), tot correspondenties met filosofen uit haar tijd, salonbijeenkomsten en zelfs tot een eigen filosofische dichtbundel 'Bespiegelingen' (1741), later verder uitgewerkt in een latere 2e

editie. Aan de hand van dit werk ontwikkelde zij ook eigen (filosofische?) opvattingen over de samenleving en de rol die daarin is weggelegd voor de wijsgeer. Het verhaal van Miriam toont o.m. hoeveel toewijding en vasthoudendheid er voor nodig is om het speurwerk in allerlei archieven te zoeken naar sporadische puzzelstukjes over het leven en werk van een specifieke persoon. Succes is niet gegarandeerd want zelfs als je een puzzelstukje vindt, dan weet je nog niet bij welke puzzel het stukje precies hoort van iemands leven, werk of nevenactiviteiten. Vooralsnog ontbreken er nog veel puzzelstukjes om enigszins een goed beeld te kunnen krijgen van het leven en (filosofische) werk van een vrouw die in haar tijd toch een bepaalde rol gespeeld heeft in haar gemeenschap en netwerken. Miriam is vast voornemens om ook na deze scriptie, door te gaan met het onderzoek naar het leven en werk van deze Amsterdamse.

Miriam's verhaal gaf aanleiding tot verdere discussie over 'onderzoek in archiefwerk' tijdens de aansluitende, goedbezochte borrel.

Quo vadis?

Alumni aan het woord; in 5 regels (of een paar meer). In deze nieuwsbrief: Lotte Jensen. Wat doet u (werk en privé)? Wat doet u met filosofie? Wat wilt u doen met filosofie? Wat wilt u dat Autarkeia voor u doet?

Momenteel werk ik als universitair docent Historische Letterkunde in Nijmegen. Ik geef daar alle colleges over schrijvers uit het tijdvak 1600-1850. Het is een kleine, plezierige vakgroep.

Ik probeer zoveel mogelijk filosofie in mijn colleges te integreren. Als ik over Huygens vertel, komt Descartes ook aan bod. De Verlichting kun je niet uitleggen zonder het over Kant te hebben. Studenten hebben wel eens argwaan en vragen dan of ik iets met filosofie heb! Verder volg ik de kranten altijd goed om te zien wat wijsgeren over bepaalde maatschappelijke problemen te zeggen hebben.

Ik zoek in mijn werk zo vaak mogelijk het grensvlak op van de literatuur en de filosofie en verder vind ik het leuk zo nu een dan een evenement te bezoeken zoals de Nacht van de Filosofie. Met mijn kinderen filosofer ik de hele dag door. Mijn oudste zoon zit in de waarom-fase en vraagt me de oren van het hoofd. Vandaag nog vroeg hij waarom hij geen dinosauriër is.

Precies wat zij nu doet: jaarlijkse bijeenkomsten organiseren voor alumni en een nieuwsbrief uitgeven, waarin we kunnen lezen over het reilen en zeilen op de faculteit.

Alumn'ukjes

Boeken (aanwinsten in de bibliotheek), een "willekeurige selectie"

Naast de gebruikelijke titels zoals 'Introduction to ...' en 'History/science/ethics/theology of ...' en verdiepingen van een of meer werken van Heidegger, Kant of Hegel werk, vallen een paar titels (subjectief) meer op dan andere. Zo is er:

- een "tabellenboek" met keurige lijsten van alle zinnen (uit Kant's *Allgemeinen Naturgeschichte und Theorie des Himmels*) waarin Kant een bepaald begrip gebruikt heeft; van 'Abenderung' (in Teilband 1) t/m 'Zwischenweite' (in Teilband 2). Het gaat daarbij om een deel (nr 37) van de zgn. Kantindex. Een geweldig hulpmiddel natuurlijk om het gebruik van een begrip of term door Kant in dit specifieke werk te volgen. De dataverzameling (systematisch en uitputtend) bespaart heel veel tijd. Het begrip van zaken (hoe Kant het begrip *Abenderung* precies gebruikt en de betekenis daarvan voor de interpretatie van diens denken) is natuurlijk een heel andere kwestie. Nieuwsgierig? Zie Albrecht/Debrosse Kantindex Band 37.1 en 37.2 *Allgemeine Naturgeschichte*. WIJSB 70.413 HIN 1 dl 37 bd 1 resp. bd 2
- *Democracy Incorporated* van Sheldon S Wolin behandelt de geschiedenis en dynamica van het totalitarisme in de afgelopen eeuw, onder meer in relatie tot de rol van intellectuele elite tégen democratie en in relatie tot de ontwikkeling van de democratie in de VS. In het laatste hoofdstuk bespreekt hij de vooruitzichten van de democratie. Interessant, (erg) concreet. De filosoof die op zoek gaat naar de verschillende onderliggende concepties van het begrip 'democratie' in de verschillende stelsels aan deze zijde en aan gene zijde van de oceaan, zoekt vergeefs (vgl. bijv. de concepties van democratie in de WRR's *Staat van de democratie* (2004). Toch nieuwsgierig? Zie ETH AF 2008 22.
- Beall en Restall presenteren in hun *Logical Pluralism* een visie waarin afgedaan wordt met de gedachte dat er maar één logische consequentie zou bestaan in een deductieve relatie. In hun visie zijn ook "...broadly classical, intuitionist, and relevant accounts of deductive logic ...genuine logical consequence relations: we should not search for one true logic, since there are many." Meer in WIJSB 02.3 BEA 1
- *New Horizons in Theology*, red. Terrence W. Tilley is op de theologieplank te vinden. Aanleiding is het 50-jarig bestaan van de College Theology Society. In een reeks essays worden gezien hoe het vak veranderd is in de laatste 50 jaar. Daarnaast wordt er gereflecteerd over de hedendaagse situatie en over benaderingen in, en voor het theologieonderwijs in de 21e eeuw. Nieuwsgierig-leergierig? Wat zijn de implicaties voor het filosofie-onderwijs in de 21e eeuw? Zie THEOL 11 00.00 M 2005 03.

Filosofie nú

Wat leert de filosofiestudent nú? Wat leest zij/hij? Readers! Maar de studiegids tilt ook een tipje van de sluier op; een boekenlijstje misschien? Het leeslijstje wordt uitgebreid:

- Andre Klukhuhn, Geschiedenis van het denken. Filosofie, wetenschap, kunst en cultuur van de Oudheid tot nu toe (2003)
- Atte Jongstra, de tak van Salzburg (2002)
- Gareth Morgan, Images of Organization.

Met deze laatste drie literatuur-opgaven eindigt de studiegids van 2003/2004 van de –toen nog– Faculteit Wijsbegeerte. De volgende keer de studiegids 2009/2011 ter hand genomen worden

Philosophers' Rally 2010

De PR van 2010 zal in Rotterdam gehouden worden. Meer info: www.philosophersrally.nl.

Internet Philosophique

Wie via internet zoekt op 'filosofie OR philosophy' ontdekt soms mooie dingen. Prachtig bijvoorbeeld, al die externe, passieve informatie en bronnen. Maar het wordt pas actieve kennis als het tussen de oren zit. Een klein uitstapje naar de spreekwoordelijke 'Filosofie onder de knop':

- Meer info over Miriam's Christina: www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/DVN/lemmata/data/NeufvilleChristina
- Deze 'persoonlijke website' van/over een filosoof (Christina), is aanleiding om te verwijzen naar het bestaan van de 'Nederlandse Onderzoeks Databank' (www.onderzoekinformatie.nl/nl/oi/nod/) met daarin de basisinformatie van ca 3000 onderzoeksorganisaties en ca 30.000 wetenschappers in Nederland; inclusief links naar de persoonlijke pagina's van hoogleraren, UDS' enz. Voor Wijsbegeerte-informatie, zie www.onderzoekinformatie.nl/nl/oi/nod/classificatie/D32000/. Voor de goede orde: nee, er is geen pagina met links naar afgestudeerde/alumni wijsbegeerte ...
- Dialogen zijn een oude (sinds de oudheid) en bekende literaire vorm voor de presentatie van filosofische gedachten. De moderne –zij het web1.0 vorm– is de weblog van een viertal lieden in verschillende landen die ieder geregeld zichzelf vragen stellen en (wellicht) 'filosoferen'. Zie www.philosophicalies.com.
- In theorie een interessante gedachte; een filosofische blad als 'Nature': Philosophic Nature is an internationally peer-reviewed journal reflecting the highest quality original research articles in Conventional and Interdisciplinary Ideas on Mathematics, Physics, Chemical and Molecular Sciences, Biomedicines and Economics. www.eilab.org/PN.htm